

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР ПО
БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

240

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-2180 din 13.04.2022.

La nr. 18-23-3395 din 31.03.2022

✓ **Agencia Relatii Funciare și Cadastru**

copie: Cancelaria de Stat

Prin prezenta, cu referire la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (număr unic 225/ARFC/2022), comunicăm următoarele.

Potrivit art.25 alin.(1) al Legii integrității nr.82/2017, eficiența cultivării climatului de integritate instituțională și profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităților publice, a autorităților anticorupție, a societății civile și mass-mediei.

În acest sens, în conformitate cu prevederile art.25 alin.(3) lit.a), art.28 alin.(4) al Legii prenotate, expertiza anticorupție, în calitate de măsură de control a integrității în sectorul public, se va efectua doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate. Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări.

Prin urmare, întru efectuarea expertizei anticorupție solicităm expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului în varianta definitivată.

Director

Iulian RUSU

Ex.: Maia GONTA, Tel.: 022/257-376

AGENCIA RELATII FUNCiare SI CADASTRU	
Intrare nr.	436
13	aprilie 20 22
AGENCIA RELATII FUNCiare SI CADASTRU	

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2 - 2928 din 19.05. 2022

La nr. 31-06-4437 din 03 mai 2022

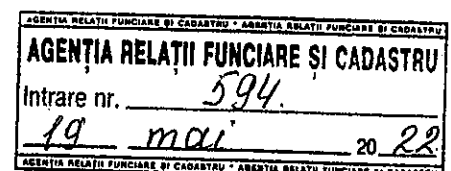
Agencia Relatii Funciare și Cadastru

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 2 (două) file.

Director

Iulian RUSU

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/7959 din 18.05.2022

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Agenția Relații Funciare și Cadastru, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei anticorupție și nota informativă aferentă acestuia nu au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web oficială a Agenția Relații Funciare și Cadastru www.arfc.gov.md și nici pe portalul www.particip.gov.md, astfel nefiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat.

Suplimentar, se remarcă că autorul proiectului nu a asigurat nici informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie, condiție prevăzută de art.9 a Legii nr.239/2008 „(1) După inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, anunțul respectiv pe pagina web oficială [...]”.

În consecință, în procesul de promovare a proiectului nu au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate în Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, iar părțile interesate nu au avut acces la proiectul în cauză, pentru a-și exprima opiniile, comentariile și recomandările asupra acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Analizând normele elaborate, se constată că prin proiect se propune aprobarea unor amendamente la Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, în vederea reglementării procesului de înregistrare a dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale asupra bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prin proiect se promovează interesul public de a asigura administrarea eficientă și transparentă a proprietății publice.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

În conținutul notei informative se prezintă argumente referitoare la condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite, în conformitate cu prevederile art.30 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Reieșind din argumentele prezentate în nota informativă, cât și din prevederile proiectului, se atestă că implementarea acestuia nu presupune cheltuieli financiare din bugetul de stat.

În acest sens, în nota informativă se menționează că: „Proiectul nu necesită cheltuieli suplimentare din contul bugetului de stat.”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu reglementează în mod direct activitatea agenților publici și/sau a entităților publice.

Totuși, reglementările propuse, la aplicare, vor implica activitatea entităților publice responsabile de întocmirea listei bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile și de înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate după unitățile administrativ-teritoriale a clădirilor transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și are drept obiectiv aprobarea unor amendamente la Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, în vederea reglementării procesului de înregistrare a dreptului de proprietate după unitățile administrativ-teritoriale asupra bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile.

Prin proiect se promovează interesul public de a asigura administrarea eficientă și transparentă a proprietății publice.

Deși în textul proiectului nu s-au identificat factori de risc care pot genera apariția riscurilor de corupție, totuși, se reține promovarea proiectului în afara exigențelor statuate în Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, fapt ce impune respectarea rigorilor normative în acest sens.

18.05.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Maia GONTA, Inspector principal

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

копия
де Министру
НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2- 3217 din 02.06. 2022

La nr. 36/01-06/438 din 20 mai 2022

Agencia Relatii Funciare și Cadastru

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.392/1999; Legea nr. 523/1999; Cod civil; Cod de procedură civilă; Legea nr.436/2006; Legea nr.246/2018) .

Anexă: *Raportul de expertiză anticorupție – 4 (patru) file.*

Director

Iulian RUSU

AGENCIA RELATII FUNCiare SI CADASTRU	
Intrare nr.	<u>660</u>
<u>02</u>	<u>iunie</u> 20 <u>22</u>
AGENCIA RELATII FUNCiare SI CADASTRU	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/7992 din 01.06.2022

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 392/1999; Legea nr. 523/1999; Cod civil; Cod de procedură civilă; Legea nr.436/2006; Legea nr.246/2018)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Agenția Relații Funciare și Cadastru, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei anticorupție și nota informativă aferentă acestuia nu au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web oficială a Agenției Relații Funciare și Cadastru www.arfc.gov.md și nici pe portalul www.particip.gov.md, astfel nefiind asigurat accesul părților interesate la proiectul

prenotat.

Suplimentar, se remarcă că autorul proiectului nu a asigurat nici informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie, condiție prevăzută de art.9 a Legii nr.239/2008 „(1) *După inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, anunțul respectiv pe pagina web oficială [...]*”.

În consecință, în procesul de promovare a proiectului nu au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate în Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, iar părțile interesate nu au avut acces la proiectul în cauză, pentru a-și exprima opiniile, comentariile și recomandările asupra acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Analizând normele elaborate, se constată că prin proiect se propun amendamente la Legea nr. 392/1999 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare, Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Cod civil, Cod de procedură civilă, Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, Legea nr.246/2018 privind procedura notarială, în vederea reglementării dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prin proiect se promovează interesul public de a asigura administrarea eficientă și transparentă a proprietății publice.

Astfel, în nota informativă se menționează faptul că: „[...] *modificările propuse vor asigura autoritățile administrației publice locale cu soluții în vederea înregistrării după UAT a bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, fapt care va avea un impact pozitiv în stoparea deteriorării și administrarea eficientă a acestor clădiri de menire socială, culturală, educative.*”

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În textul notei informative se prezintă argumente referitoare la condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite, în conformitate cu prevederile art.30 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) *fundamentarea economico-financiară*”.

Reieșind din argumentele prezentate în nota informativă, cât și din prevederile proiectului, se constată că implementarea acestuia nu presupune cheltuieli financiare din bugetul de stat.

În acest sens, în nota informativă se menționează că: „*Proiectul nu necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat.*”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*”

a) *se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]*

c) *terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]*

e) *se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]*

f) *se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;*

g) *se evită tautologiile juridice;*

h) *se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]*”.

În textul proiectului de lege s-a identificat utilizarea unui termen impropriu cadrului normativ pertinent proprietății publice de natură să compromită aplicarea constantă, uniformă a terminologiei utilizate la elaborarea unui proiect de act normativ.

Astfel, noțiunea de „proprietate municipală” nu corelează cu noțiunea de „proprietatea unităților administrativ-teritoriale” consacrată în Legea nr.523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998, Legea nr.121/2007 privind administrarea și deetimizarea proprietății publice.

În acest context, se evidențiază că formulările lingvistice pot fi calificate ca factori ai coruptibilității în măsura în care acordă posibilități de aplicare a normei în interpretarea preferată, în dependență de interesul responsabililor de implementare și control al aplicării.

Analiza factorilor de risc din categoria celor aferenți limbajului proiectului se regăsește la compartimentul III din prezentul Raport.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme care nu corelează cu dispozițiile art. 39 și 40, art.169 alin.(3), art.170, art.268 alin.(3) din Codul de procedură civilă, art.54 alin.(1) lit.c) ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, art.23 din Constituția Republicii Moldova, art.26 din Legea integrității 82/2017, fapt care poate duce la apariția manifestărilor de corupție.

Analiza detaliată a incoerențelor identificate este efectuată la compartimentul III al prezentului

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Deși în textul proiectului nu se conțin dispoziții care să reglementeze în mod nemijlocit activitatea agenților publici și/sau a entităților publice, totuși, realizarea proiectului va implica activitatea entităților publice responsabile de implementarea dispozițiilor propuse în proiectul de lege.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -

Art.V - art.326/1 alin.(1) Cod de procedură civilă -

Articolul 326¹. Depunerea cererii

(1) Cererea de declarare fără stăpîn a unui bun mobil se depune, de persoana care a intrat în posesiunea bunului, la instanța judecătorească de la domiciliul ori sediul acesteia.

Obiecții:

Norma propusă stabilește competența jurisdicțională de examinare de către instanță a cererii de declarare fără stăpîn a unui bun mobil, la instanța de la domiciliul ori sediul persoanei care a intrat în posesia bunului.

Însă, potrivit art. 39 și 40 din Codul de procedură civilă, se reglementează deja competența la alegerea reclamantului și jurisdicțională excepțională a instanțelor cu privire la examinarea cererilor de chemare în judecată.

Prin urmare, în dependență de poziția autorului, normele propuse urmează să fie plasate fie ca norme cu privire la competența la alegerea reclamantului, fie ca norme cu privire la competența jurisdicțională excepțională, în caz contrar, fiind distorsionată integrarea structurală și logico-juridică a normelor cu privire la competența instanței de judecată la examinarea cererilor de chemare în judecată. Or, potrivit art.51 alin. (1) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, *„Elementul structural de bază al legilor și al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al ordonanțelor Guvernului și al legilor locale ale autorității unității teritoriale autonome cu statutul juridic special este articolul. Acesta are caracter unitar și conține una sau mai multe norme cu raport direct între ele și subordonate uneia și aceleiași idei.”*

Pericolul coruptibilității normei propuse rezidă în crearea unor practici negative privind distorsionarea structurală a actelor normative și diminuarea accesibilității la prevederi normative de către orice persoană, fiind subminat principiul fundamental declarat în art.23 din Constituție, care consacră accesibilitatea legilor. În rezultat, norme cu privire la competența jurisdicțională se vor conține în diferite părți ale actului normativ, creând confuzii la aplicarea acestora și, pe cale de consecință, comportament corupțional din partea entităților publice care le pun în aplicare, prin aplicarea cazuistică diferită a acestora, în dependență de interes.

Recomandări:

Integrarea nromei propuse în art. 39 sau art. 40 al Codului de procedură civilă.

Factori de risc:	Riscuri de corupție:
• Concurența normelor de drept	• Generale

- 2 -

Art.V - art.326/1 alin.(2) Cod de procedură civilă -

Articolul 326¹. Depunerea cererii

(2) Cererea de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn se depune, de organul de administrare a proprietății municipale, la instanța judecătorească de la locul de aflare a bunului.

Obiecții:

Norma propusă stabilește competența jurisdicțională de examinare de către instanță a cererii de declarare fără stăpîn a unui bun imobil, la instanța de la locul de aflare a bunului imobil.

Însă, potrivit art.40 alin.(1) din Codul de procedură civilă, se reglementează deja competența jurisdicțională excepțională a instanțelor cu privire la examinarea cererilor de chemare în judecată cu privire la bunurile imobile, fiind stabilită competența teritorială după locul de aflare a bunurilor imobile.

Prin urmare, prevederea repetitivă în acest sens, plasată în partea specială a Codului de procedură civilă distorsionează integrarea structurală și logico-juridică a normelor cu privire la competența instanței de judecată la examinarea cererilor de chemare în judecată. Or, potrivit art.51 alin.(1) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, „*Elementul structural de bază al legilor și al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al ordonanțelor Guvernului și al legilor locale ale autorităților unității teritoriale autonome cu statutul juridic special este articolul. Acesta are caracter unitar și conține una sau mai multe norme cu raport direct între ele și subordonate uneia și aceleiași idei.*”

Pericolul coruptibilității normei propuse rezidă în crearea unor practici negative privind distorsionarea structurală a actelor normative și diminuarea accesibilității la prevederi normative de către orice persoană, fiind subminat principiul fundamental declarat în art.23 din Constituție, care consacră accesibilitatea legilor. În rezultat, norme similare se vor repeta în diferite părți ale actului normativ, creând confuzii la aplicarea acestora și, pe cale de consecință, comportament corupțional din partea entităților publice care le pun în aplicare, prin aplicarea alternativă sau simultană a acestora, în dependență de interes.

Recomandări:

Excluderea normei propuse.

Factori de risc:	Riscuri de corupție:
• Concurența normelor de drept	• Generale

- 3 -

Art.V - art.326/1 alin.(3) Cod de procedură civilă -

(3) Judecătorul refuză să primească cererea de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn, iar instanța scoate cererea de pe rol dacă organul împuternicit să administreze proprietatea municipală se adresează în judecată înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data când imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare.

Obiecții:

Potrivit normei propuse, se reglementează refuzul de a primi cererea și scoaterea cererii de pe rol în cazul în care instanța de judecată constată că organul împuternicit să administreze proprietatea administrației publice locale se adresează în instanță înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data

când imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare.

Norma propusă are două aspecte corutibile care urmează a fi remarcate.

Primul aspect se referă la prevederea cu privire la alternarea dintre refuzul de primire a cererii și scoaterea cererii de pe rol, care sunt acțiuni procesuale care au efect judic absołut diferit și care nu alternează, reieșind din prevederile procesual-civile.

Astfel, art.169 alin.(3) Cod procedură civilă prevede efectul juridic al refuzului judecătorului de a primi cererea, și anume: „Refuzul judecătorului de a primi cererea de chemare în judecată exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant, cu aceeași acțiune împotriva aceluiași pârât, cu același obiect și aceleași temeiuri.”

Pe de altă parte, potrivit art.268 alin.(3) Cod procedură civilă, în cazul scoaterii cererii de pe rol, după înlăturarea circumstanțelor care duc la scoaterea cererii de pe rol, persoana interesată poate adresa instanței o nouă cerere, conform dispozițiilor generale.

În atare situație, este elocventă confundarea noțiunilor de „*refuzul judecătorului de a primi cererea*” cu „*restituirea cererii de chemare în judecată*”, prevăzută la art.170 Cod procedură civilă, care în alin.(3) prevede efecte similare cu scoaterea cererii de pe rol.

În rezultat, se atestă că intenția autorului este îndreptată spre reglementarea situației în care cererea de chemare în judecată se restituie sau se scoate de pe rol, în cazul în care instanța de judecată constată că organul împuternicit să administreze proprietatea administrației publice locale se adresează în instanță înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data când imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare, pentru ca la întrunirea condițiilor prevăzute de lege, să se mai poată adresa din nou cu aceeași cerere de chemare în judecată.

Riscul corptibilității normei propuse rezidă în crearea unei practici vicioase cu privire la confundarea instituțiilor de *refuz* și *restituire a cererilor de chemare în judecată*, cu crearea unor obstacole procesual-civile în cazul aplicării instituției refuzului judecătorului de a primi cererea de chemare în judecată în vederea promovării interesului public promovat de proiect.

Al doilea aspect coruptibil promovat de normele analizate se referă la reglementarea specială cu privire la restituirea cererii de chemare în judecată și scoaterea cererii de pe rol în afara art.170 și 268 Cod procedură civilă, ceea ce afectează structural și logico-juridic actul normativ amendat, creând disonanțe de norme și diminuând accesibilitatea prevederilor normative, contrar art.23 din Constituție, ceea ce contravine principiilor fundamentale a statului de drept și amplifică riscurile apariției factorilor de corupție în legătură cu discrepanța apărută.

Recomandări:

Completarea art. 170 și art. 268 al Codului de procedură civilă cu normele corespunzătoare promovate prin proiect.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

Art.V - art.326/1 Cod de procedură civilă -

Codul de procedură civilă nr. 225/2003, (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 285–294, art. 436), cu modificările ulterioare, se completează cu capitolul XXXI¹ cu următorul cuprins: „Capitolul XXXI¹ Declararea fără stăpîn a unui bun mobil și declararea dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn.

Articolul 326¹. Depunerea cererii

(1) Cererea de declarare fără stăpîn a unui bun mobil se depune, de persoana care a intrat în posesiunea bunului, la instanța judecătorească de la domiciliul ori sediul acesteia.

(2) Cererea de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn se depune, de organul de administrare a proprietății municipale, la instanța judecătorească de la locul de aflare a bunului.

(3) Judecătorul refuză să primească cererea de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn, iar instanța scoate cererea de pe rol dacă organul împuternicit să administreze proprietatea municipală se adresează în judecată înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data cînd imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare.

Articolul 326².

1. În cererea de declarare fără stăpîn a unui bun mobil se indică bunul care urmează a fi declarat fără stăpîn, particularitățile distinctive, probele care atestă că proprietarul a părăsit bunul fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra lui, probele care confirmă că petiționarul a intrat în posesiunea bunului.

2. În cererea, depusă de organul de administrare a patrimoniului municipal, de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn se indică bunul care urmează a fi declarat fără stăpîn, timpul și persoana care l-a luat la evidență, probele care atestă că proprietarul a părăsit bunul fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra lui.

Articolul 326³.

Examinarea cererii

Cererea de declarare fără stăpîn a unui bun mobil sau de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn se examinează de instanța judecătorească cu participarea petiționarului și a altor persoane interesate.

Articolul 326⁴. Hotărîrea judecătorească

1. Instanța judecătorească, după ce constată că bunul mobil nu are proprietar sau că a fost părăsit de acesta fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra lui, pronunță o hotărîre prin care declară fără stăpîn bunul mobil și îl transmite în proprietate persoanei care a intrat în posesiunea lui.

2. Instanța judecătorească, după ce constată că bunul imobil nu are proprietar sau că a fost părăsit de acesta fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra lui și că bunul a fost luat la evidență în modul stabilit de lege, pronunță o hotărîre prin care îl declară fără stăpîn și declară dreptul de proprietate municipală asupra lui.”

Obiecții:

În textul normei propuse se atestă utilizarea unei noțiuni improprii cadrului normativ pertinent proprietății publice, ceea ce contravine art.54 alin.(1) lit.c) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, care statuează unele exigențe față de textul elaborat al unui proiect de act normativ, fiind astfel prescrisă regula în corespundere cu care, terminologia utilizată trebuie să fie constantă, uniformă și să corespundă celei

utilizate în alte acte normative.

Astfel, noțiunea de „proprietate municipală” nu corelează cu noțiunea de „proprietatea unităților administrativ-teritoriale” consacrată în Legea nr.523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998, Legea nr.121/2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice, etc.

Pericolul acestui element constă în faptul că la aplicare, terminologia utilizată neuniform poate provoca practici vicioase de interpretare a sensului normei, din motivul confundării a două noțiuni diferite în textul reglementării, fapt ce poate determina apariția unor abuzuri din partea exponenților publici, ceea ce contravine interesului public. Or, întru a nu admite factori ce determină apariția riscurilor de corupție și prejudicierea interesului public, se impune înlăturarea riscurilor de corupție în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative (art.26 din Legea integrității 82/2017).

Recomandări:

În textul normei propuse, a se substitui termenul de „proprietate municipală” cu termenul de „proprietate a unităților administrativ-teritoriale”.

Factori de risc:

- Utilizarea neuniformă a termenilor

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și are drept obiectiv de a aproba amendamente la Legea nr.392/1999 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare, Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Cod civil, Cod de procedură civilă, Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, Legea nr.246/2018 privind procedura notarială, în vederea reglementării dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale.

Deși prevederile proiectului reglementează aspecte de interes public, unele dintre acestea sunt expuse într-un mod confuz, cu riscul interpretării discreționare, ceea ce va favoriza apariția manifestărilor de corupție. În special, se atestă norme contradictorii, utilizarea improprie a unor termeni, fapt care nu corelează cu cadrul normativ pertinent domeniului proprietății publice, riscând promovarea unor norme cu un vădit potențial coruptibil, fiind astfel subminat interesul public.

Prin urmare, întru a se evita confuziile și diferențele de tratare a normelor care conduc la apariția riscurilor de corupție, se impune o redactare a acestora prin prisma recomandărilor elucidate în prezentul Raport de expertiză anticorupție.

01.06.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Maia GONTA, Inspector principal

